

Festgudstjeneste ved samisk alter i Niarosdomen

Samenes nasjonaldag 6. februar 2026

Preken av Biskop Herborg Finnset

Gen 2 / Matteus 5

Lahkoe biejjine – til lykke med dagen! Så fint å få være sammen på gudstjenesten på Samenes Nasjonaldag- Saemiej åålmegebiejjie- her i Nidarosen Stoere-gærhkkoe (Nidaros domkirke)!

Mange har tatt på seg sin gapta, kofte, for å feire den samiske nasjonaldagen. Vi har heist det samiske flagget, og feirer Saemie, nasjonen som strekker seg over de fire landene i nord.

Vi som ikke bærer kofte, kan også være med. Alle vi som bor i dette området kan ta del i felles feiring. Og vi trenger å stå sammen.

Den kristne troen har ulike uttrykk fra sted til sted, fra kultur til kultur. Også slik har vi skatter vi kan dele med hverandre. Da Gud kom til vår jord, til oss, da Jesus ble født, kom han som et sårbart menneskebarn. Vevd i et morsliv på samme vis som oss, hver gang et under og et mysterium.

Gud gikk inn i menneskenes liv, slik det er.

Han ble født i en spesiell kultur, med tro, skikker og språk som hørte til der. Også slik viser det som vi kaller inkarnasjonen, at Gud ble menneske, at enhver kultur og ethvert språk har en forbindelse til vår Skaper. Han som ga oss gaven å være skapt i Guds bilde. Språket og språkene er en del av det, og Gud går inn i menneskenes liv slik de er.

Ethvert menneske har den samme verdi, og den samme Gud har gjort hvert menneske til sitt.

Vi har lest om å være jordens salt og lys - og vi har lest fra skapelsesfortelling nr. 2.

Akkurat i dag, på Samefolkets dag, kommer denne fortellingen, den andre skapelsesmyten, i møte med oss, den som er så tett knytta til jorda.

Kan vi se det for oss med vårt indre blikk? Formet av jorden – *adamah* på hebraisk – blir adam, mennesket til. Adam og adamah. Vi hører hvordan ordene henger sammen. Jordmannen blir *et menneske, et levende vesen*, når Gud blåser livsånde inn i nesen på mennesket. Så konkret, så direkte. Ser du for deg med ditt indre blikk hvordan Skaperen – Jupmele – varsomt berører jord-skapningen, og kjærlig blåser, passe sterkt, sin varme pust inn i jordmannens nese, og så våkner *livet* i ham, og han får lys i øynene, og nerver og muskler og hjerte våkner til liv?

Seinere gikk Jesus til det uhørte skritt å gå inn i vår verden for å finne oss igjen. Han la ut på historiene lengste reise. For å gi oss livet: tro, håp og kjærlighet.

Når vi ser inn i et annet menneskes øyne, ser vi speilingen av Guds eget blikk, en avglans av Guds herlighet og Guds skaperglede. Ethvert menneske har en uendelig og umålelig verdi, og bærer i seg livets hellighet.

Samfunn nord i verden har igjen begynt å tenke andre tanker om naturen enn vi har gjort på lenge. Sånne fortellinger som de vi møter i dag er viktige. Naturen er ikke uvedkommende for Gud. Gud vedkjenner seg sitt skaperverk og bruker det aktivt for å vise menneskene seg selv. Det må bety noe for hvordan vi ser på skaperverket, og hvordan vi behandler det.

Budskapet er: Du er ikke hevet over naturen. Du er en del av den.

Arv og tradisjon er også noe vi tar med oss. Det er det beste etter de som var her før oss, og tåler godt å bli tolket og brukt på nytt. Noe av den beste arven vi i fellesskap har med oss, er den tradisjonen og trua vi hører til i. Den går som en strøm tilbake gjennom århundrene, og den finner sin stille vei også inn i framtida. Den som vi ble født og døpt inn i, som også er vår eiendom. Og kanskje er det den viktigste delen av alt vi arver – det som gjør oss til *mennesker* i en sammenheng sammen med andre. Bevisstheten om at vi hører til i et fellesskap, at det er en større og høyere himmel over oss, at det er en Gud, en kjærlighet og et håp som er der for oss, til alle tider, og som også vår tid trenger å gjøre til sin egen.

Noe av det viktigste vi kan eie som mennesker, er å vite at vi er elsket og tatt imot av andre, at vi hører til, at det er en mening med å leve og være menneske. Det er mer enn fattigmannstrøst når vi møter ordtakingen om at "Lukka ikkje kan kjøpast for pengar". Det hjelper ikke om vi eier allverdens av arv, men har gått glipp av det viktigste; mening med livet, menneskelig fellesskap og forankring i den verden vi er omgitt av.

Så har vi hørt hvordan Jesus forteller at vi har fått i oppgave å være lys og salt i verden. Å være noen som gjør en forskjell, som er til stede, merkbart og synlig. Med og uten salt – det merker vi forskjellen på.

Saltet og lyset har det til felles, at det er først når det brukes at det får vist hva det er godt for. Det er ikke noen vits i lys som er mørkt i mørket, eller salt som er i saltkaret når det var bruk for det. Der hvor mørket er, må lyset komme til.

Spør deg selv: Hvor er det vi i dag trengs som lys og salt i verden? Hvor trengs det mening og lys og kraft? Hvor trenger vi at Guds lys slipper gjennom? Hvor trengs fortellingene om Jesus sin kjærlighet og barmhjertighet, om de han oppsøkte, om de i ytterkanten av samfunnet som ble inkludert?

Å være lys og salt. Det er ikke det du gjør, men det du er som Jesus taler om. Her er ikke noen formaning eller oppfordring; Han sier bare: Dere er jordens salt. Dere er verdens lys. Det er

fort gjort å tenke at vår verdi måles ut fra hva vi gjør, hva vi får til. Men det er altså ut fra hva vi er at vi har vår verdi, som verdifulle, skapt og elsket av Gud. Det er Gud selv som gir oss verdi, Skaperen som blåste livspusten i oss, og gjorde oss til *mennesker*.

De siste årene har storsamfunnet lært hvordan press på arealer og fornuftig skaper sår og lager ubesvarte spørsmål om framtida for det samiske samfunnet. Likeens har betydninga av morsmålet, hjertespråket, kommet tydeligere fram. Hvor viktig det er at språk og andre uttrykk for den samiske kulturen tas i bruk, slik at en kan oppleve å bli *synlig*. Jeg håper at det kirka inviterer til, kan oppfattes som ei melding om at vi er *sammen her*. Håpet er at vi kan være med og styrke den skjøre brua som heter tillit, og ta sjansen på at den bærer oss, sammen.

Å være lys og salt i verden. Ta i eie frimodigheten til å *være den du er*. Kanskje skal vi se på oss selv en gang til i speilet, og vite at vi er *kalt* til å være oss selv, i troa på Gud. Vi har en oppgave i å prege samfunn og fellesskap.

Guds himmel er spent ut over jorda og vår verden, hver dag, heile tida. Stjernene lyser fremdeles i mørket. Eller som vi leser hver juledag: «Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det.»

Håpet er der for oss, også når det mørkner i verden. Det er gode folk rundt om, og det er mange som har varme hjerter og et våkent blikk for andre, og som ønsker å være med og holde håpets og kjærlighetens flamme brennende.

Vi er lys. Og det er det guddommelige lyset fra Gud selv som vi speiler når vi også blir noen som lyser for andre. Vi har et *kall*, en utfordring og en livsoppgave i å være *mennesker*. Være til stede i livet slik vi er, med hele vår historie, med frimodighet og stolthet. Med alt det som gjør oss til oppreiste mennesker. I stand til å arbeide for fred, forsoning, barmhjertighet og håp. Og til å være lys og salt i verden.

Vær den du er!

Signe dagen i dag – og alle dager